

„Zjevení Ježíše Krista“

V říjnu se konala v Římě synoda o synodalitě (to znamená mimo jiné také o vztahu mezi služebným a všeobecným kněžstvím) a my, jako Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce, cítíme potřebnost a zodpovědnost modlitby za tuto důležitou událost, zejména v podpoře papeže Františka. Modleme se na něj a za celý průběh synody!

Papež František toto setkání zahájil slovy ze *Zjevení*: přirovnal nás, církev, k „zástupu ze *Zjevení*“ (srv. *Žj* 7,9), který se nachází v okamžiku otevření sedmé pečeti – v tichu a naslouchání tomuto velkému tichu (srv. *Žj* 8,1). Tuto intuici papeže Františka můžeme vzít za svou a rozjímat v tomto čase hlouběji o knize *Zjevení*, která pojednává nejen o konci časů, ale zejména o podstatě vnitřního zápasu, který církev (Ježíš v církvi) vede po celé dějiny až do Ježíšova druhého příchodu.

„Zjevení Ježíše Krista, jež mu Bůh udělil, aby svým služebníkům ukázal, co se musí vbrzku stát; on to prostřednictvím svého anděla naznačil svému služebníku Janovi.“ (*Žj* 1,1)

Židé biblické knihy nazývali podle jejich prvních slov, jako například *Genesis* (*Počátek*), která začíná slovy „Na počátku“ (povšimněme si, že poslední kniha Bible se nejmenuje analogicky „Konec“, ale *Zjevení*, odhalení, pozvání do Božího života). Knihu *Zjevení* běžně nazýváme *Zjevení svatého Jana*. Ve skutečnosti by se podle svého řeckého originálu měla jmenovat doslova *Zjevení Ježíše Krista*. Jediný Ježíš totiž má opravdové zjevení, tedy znalost Otce, jeho Srdce: Otec Ježíši *jako Bohu* dává všechno, odhaluje mu v plnosti své Srdce, a tím jej tvoří jako Slovo. Ježíš mu hned vzápětí zase odhaluje své Srdce, vrací mu jej. Tento tep vzájemného odhalování, poznávání, činí Osobu Ducha. Otec dává Ježíši všechno i *jako člověku*, protože je člověkem dokonale poslušným – to, co mu Otec nabízí, dokáže přijmout v plnosti. My zjevení (tomuto vzájemnému předáváníí Srdcí Otce a Syna) rozumíme natolik, nakolik máme účast na Kristu. Je to obrovská důstojnost člověka – mít možnost účasti na nebeském dialogu mezi Otcem a Synem. Ježíš jako vtělený člověk měl vlastně stálé zjevení (obdobně jako Panna Maria), protože měl stálou znalost Srdce Otce a stále s ním dýchal (o to my usilujeme, když se snažíme o *modlitbu srdce*). Když se potom v evangeliu říká, že se šel modlit na opuštěné místo, znamená to ještě hlubší a intenzivnější výlučnost tohoto zjevení – vztahu s Otcem, sestupu do jeho Srdce (můžeme si přečíst krásnou knihu od Alana Amese *Ježíšovými očami*, kde se tato Ježíšova důvěrnost s Otcem popisuje). Ježíš nás tím učí, jak velmi podstatná tato výlučnost a sestup do hlubin jeho Srdce je. Kniha *Zjevení* pak básnickými obrazy přibližuje celou dynamiku a zejména *cíl* tohoto

sestupu (tím je nebeský Jeruzalém, to znamená naše srdce spojené s Ježíšovým, a nebeská liturgie v něm – plnost života nad pomyšlení, který můžeme v závdavcích získat již nyní, na zemi). Zjevení není cosi nadpřirozeného (či v našem chápání mimořádného a nedostupného), ale naopak dokonale přirozeného: k tomuto kontaktu čili kardiognózi (rozumění Srdci Božímu, z něhož vychází rozumění srdci vlastnímu a bližního) nás Bůh původně stvořil a určil. Zjevení je podstata křesťanství – Bůh se nám zjevuje a chce se zjevovat, odhalovat. Kniha *Zjevení* celé drama tohoto návratu k přirozenosti popisuje. Líčí to, co prožívá ten, kdo se statečně pustí do duchovního života – takový člověk, který srdcem vidí zjevení a má na něm životní účast, je skutečný ctitel Božího Srdce – Služebník Ježíšova Srdce.

Služebníkem je tedy ten, kdo kontemplací knihy *Zjevení* sestupuje do hlubin Božího Srdce. Cílem modlitby v duchovních cvičeních podle svatého Ignáce je, abychom se od *bázně služebníků* (kdy plníme příkázání) nechali přetvořit k *bázni synů* – tím nás zve dovnitř samotného trojičního sdílení Otce a Syna. První služebnicí, která Ježíšovo Srdce znala do všech podrobností, je Panna Maria. Ona sama se nazývá „služebnicí Páně“. A přesto Ježíš ji od samého počátku oslovuje „Matko“. Zatímco u svatého Ignáce máme pozvání k (nejvzácnějšímu) synovskému sdílení, na Panně Marii nám Bůh sám ukazuje další nepochopitelné povolání člověka: stávat se doslova otcem/matkou Boha. To se děje skrze skutečnou pokoru. Panna Maria si na své „Bohomateřství“ nečiní nárok, dokonce o sobě prohlašuje, že je „*doulos*, otrokyně“. Být „otrokem“ (srv. *Mt* 20,27) neznamena neumět říct ne a udělat vše, co koho napadne, ale například v rámci rodiny trpělivě snášet drobné nedostatky druhých anebo držet ono *silencium* z knihy *Zjevení*, o němž mluví papež František – rozjímáme o tom, co to znamená. Když si osvojíme ticho srdce, Ježíš sám nám může začít **ukazovat**, co to vše, co čteme ve *Zjevení*, stejně tak jako v evangeliích, znamená.

„**To, co se musí brzo stát**“, je jediné dějinný kříž a vzkříšení (až do definitivního vzkříšení – Ježíšova druhého příchodu) – *Zjevení* chce pouze dát hlouběji porozumět, co se v celých dějinách i v životě každého křesťana děje a k čemu to vše směřuje. Svatý Ignác má v *Duchovních cvičeních* krásný obraz vtělení: „Tři božské Osoby hleděly na zemský povrch plný lidí, a poněvadž viděly, že všichni lidé sestupují do pekla, ustanovily ve své věčnosti, že se druhá Osoba stane člověkem, aby spasila lidské pokolení.“ (DC, č. 102) Když Ježíš říká, že se musí „naplnit Písmo“ (srv. *Lk* 24,44), anebo když mluví o „své hodině“ (srv. *Jan* 4,23.12,23), míní tím právě toto, co se „musí stát“ (srv. *Lk* 24,7): kniha *Zjevení* je odhalením věcí, které se začaly odvíjet, „rozvířily“ se Ježíšovým vtělením. Proti nutnosti zákonů světa po pádu, proti jeho neprostupnosti a zdánlivé nadvládě zlého stojí nutnost Ježíšova kříže a vzkříšení – jeho definitivního vítězství, jediná skutečná „nutnost“: „Vládce tohoto světa je již odsouzen.“ (*Jan* 16,11) Tato dynamika je nevyhnutelná a každý se jí ve svém životě bude muset jednoho dne dotknout. Když se mu to podaří, začne žít ve „věčném brzy“ již v tomto životě. Žijeme v „temné noci“, která nevyhnutelně směřuje k úsvitu vzkříšení. Slovy teologa Pavla Florenského: na ontologické rovině Ježíš již zvítězil, a stvoření ho pouze musí fenomenologicky „doběhnout“.

Žjevení je jako ikona – styčná plocha mezi nebem a zemí – maximální vydávání se Boha v jeho božské přirozenosti člověku na této zemi (jakoby probarvení bílé plochy hostie). Jako ikonu je také nutné je číst. To vše znamená **skrzes anděla**, konkrétní vyjádření, jak k nám Bůh mluví. Vždy máme nějakého „**Jana**“, který nám zjevení zprostředkuje (ať už četbu Písma, nebo výklad nějakého člověka, žijícího, třeba papeže Františka, nebo světce v nebi). Také Panně Marii zvěstoval realitu vtělení anděl. Vtělení samo je vlastně takovým zprostředkováním mezi Bohem a člověkem. Svatý Ignác byl přesvědčen, že Bůh dává zjevení každému, nejen těm, které pokládáme za obdařené mimořádnými („nedostupnými“) dary. Styčnou plochou tohoto zjevení je *srdce*, v němž můžeme objevit zdroj osobní mystiky. Koneckonců i zjevení všech mystiků prochází přes jejich jedinečné srdce a na míru jejich spolupráce. *Srdce* je „orgánem“ *duchovního zření*, kterým uchopujeme celou realitu, svět viditelný i neviditelný. Skrze ně se můžeme privilegovaným způsobem setkávat s Pánem nebe a země, který je První i Poslední. *Žjevení* znamená odhalení věcí tak, jak jsou: „To, co oko nevidělo, co ucho neslyšelo a nač člověk nikdy ani nepomyslel, co všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují. Nám to Bůh zjevil skrze svého Ducha.“ (1Kor 2,9–11) V duchovním životě usilujeme o komplexní vidění světa, dar *rozlišování srdce*. Tuto orientaci srdce si v první řadě vyprošujeme od Pána a ve velké pokoře se jí postupně učíme a vtěluje do života.

„Ten (služebník Jan) dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista, vše, co viděl. Blaze tomu, kdo předčítá slovo tohoto proroctví, a blaze těm, kdo slyší a zachovávají, co je tu napsáno, neboť čas je blízko.“ (Žj 1,2–3)

Žjevení, které čteme a je nám hlášáno, musí projít námi samotnými, musí být „propasírované“ naším vlastním srdcem a životem (častým symbolem Ježíšova kříže je proto lis na víno – dobré víno Ducha v našem srdci). Cílem není, abychom pouze „správně viděli“ (a tak posouzení reality vlastnili), ale abychom o něm svědčili, protože „Utěšitel o mně vydá svědectví, i vy pak vydáte svědectví“ (srv. Jan 15,26–27). Svědectvím Ducha je láska: realizace otcovství/mateřství vůči druhým. **Svědectví** není pouze hlásání, ale v první řadě živé krvácení srdce, protože skutečná láska krvácí – prvním svědectvím je *mučednictví srdce*.

Čas, který je již blízko, je *kairos*. Otec Špidlík vysvětluje rozdíl mezi časem *chronos* a *kairos*: „Fyzikové, přírodopisci objevují, že je svět krásný, protože je harmonickým dílem jednoty, účelnosti, přírodních zákonů, jakýsi obrovský orloj. Duchovní lidé jdou dál. Za tou harmonií světa slyší hlas komponisty, který ji složil a hraje, obrovské hodiny světa jim ukazují čas určený k setkání.“ *Chronos* (čas chronologický – říká se, že zlý duch je otrokem času) a *kairos* (čas relativní čili vztahový, skrze který se již nyní dotýkáme nebe) nejsou dva časy za sebou, ale vedle sebe, které jsou nám dostupné: musíme učinit „skok“ z jednoho do druhého, tj. sestoupit z hlavy do srdce, začít vidět srdcem, celistvě, v souvislostech. „Návod“ k tomuto skoku dávají tři důležitá slovesa: *číst, slyšet, zachovávat*. Ta vyjadřují jediný děj nejdůležitější modlitby – zpytování svědomí, respektive *zpytování srdce*. Na nich si můžeme objasnit tři roviny *zpytování srdce*, v ignaciánském slovníku tzv. partikuláře (zvláštního zpytování, jež je speciální tím, že se

nezaměřuje na negativní posuzování vlastních hříchů pro zpověď, ale chce člověka každodenně směřovat ke stále *lepšímu*).

Číst v řečtině znamená také „znovu-poznávat“, tedy rozlišovat. Znovu-přečíst to, co se v mém životě děje – to je výsada člověka. Zvíře „čte“ realitu, nahrává ji smysly a pak podle pudů vyhodnocuje a chová se podle toho. Člověk „znovu-čte“, vyhodnocuje podle Slova-Ježíše. To je smysl *zpytování srdce* – naleznout smysl toho, co se v našem životě a srdci odehrává. První rovina partikuláře se zaměřuje na to, co reálně v našem životě a srdci je, nikoli na to, co by mělo být. Když upřímně zpytujeme srdce, prolínají se tam touhy a očekávání s bolestmi a ostny v podobě našich selhání. Jakmile se nám podaří dobře formulovat, co je naším největším ostnem v životě (a to nejen selháním, ale také největší touhou), pak máme návod, jak žít první rovinu partikuláře. To, co je ostnem, s pomocí Pána přeorientujeme do „plusu“, do ctnosti. Nestačí negovat hřích, ale je třeba žít ctnost. To, co v našem životě, v našem srdci představuje největší slabinu, zároveň tvoří naši největší kapacitu pro dobro. To je překvapivá novost křesťanství – „Všechno tvořím nové.“ (Žj 21,5) Je tedy třeba naše životní ostny „znovu-přečíst“ v perspektivě Pánova Srdce a rozumět svému životu nově. On je prvním zdrojem všeho dobra. Proto se ve svém zpytování pokusme přestat zaměřovat na sebe, jak se daří žít ctnosti nebo blahoslavenství nám, ale zaměřit se na Ježíše – jak je žil On ve svém životě a nyní je žije v nás? Můžeme tak ve svém zpytování srdce nazírat na Ježíše chudého, plačícího, tichého, lačnického a žízňícího po spravedlnosti, milosrdného, čistého, pokojného, pronásledovaného pro spravedlnost... To je obrácená perspektiva naší modlitby a zpytování.

Slyšet v řečtině znamená „ze slyšení se učit“. V tom spočívá druhá rovina partikuláře: nejen život, srdce vyhodnotit, ale také vyrůst a rozkvést v tom, jak nás Pán stvořil. Člověk si to může formulovat tak, že se zamyslí nad tím, v čem dobrém nejvíce vynikal v té době, která tvořila jeho ryzí dětství, spočívání v prvotní svatosti Otcova ráje (ať už v dětství jako takovém, nebo „dětství“ po konverzi), co žil jako největší vlitou přednost ve veliké samozřejmosti, a co v průběhu života pozapomněl, poztrácel. Pán ve *Žjevení* vyzývá, abychom si vzpomněli na svou první lásku (Žj 2,4), ono intenzivní hoření srdce, zamilování do Pána, hořící srdce, které stále žije v jeho *věčné paměti* a které nám on chce obnovit a darovat již ne jako dětsky samozřejmou ctnost, ale jako osobní vyzápasenou syntézu. První rovina partikuláře se tím prohlubuje a stává se zralým plodem života svatosti.

Třetím slovesem je **zachovávat**. V řečtině to znamená doslova strážit, „věznit“, držet se něčeho. V kořenu slova je také slovo čekat a synonymem slova je bdít. Když náš život sestoupí do druhé roviny partikuláře, pochopíme, že naším povoláním není naplnit míru „dobrých skutků“, ale naleznout osobní syntézu života a *být* člověkem této syntézy – *umět žít*. Touto syntézou ale není nic jiného, než že „již nežiji já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,20) – z našeho srdce září vzkříšený Kristus. Toho se chceme držet a Ježíše takříkajíc „věznit“ v našem srdci. On je velmi rád naším „vězněm“, zejména když my nejsme „posluchači zapomnětliví“ (Jak 1,25), ale *bdíme* a *očekáváme* – Ježíšův druhý příchod. Třetí rovina partikuláře je způsob, jakým máme vyhlížet svého Pána, jak každý z nás osobně má nejkrásněji, nejhlouběji vyhlížet a žít druhý příchod. To má však v rukou sám Pán. Ježíš nás vlastní a my

zase „vlastníme“ Ježíšův druhý příchod. To je naše štěstí a dává nám to sílu žít v těžkostech.

Jako „vánoční dárek“ se můžeme pomodlit Korunku ke svatému Ignáci (na klasickém růženci) a prosit o rozlišování srdce:

Na začátku: Otčenáš, Ždrávas, Věřím. Na kuličkách, kde se v růženci modlíme Otčenáš: Svatý Ignáci, dokázal jsi soustředěně hledět do Božího Srdce! Prosím tě, vymodli mi tento dar, abych činil vše k největší slávě Božího Srdce! Amen. Na kuličkách, kde se v růženci modlíme Ždrávas: Když tě následuji, můj ... Pane, nemohu se ztratit. (Před „Pane“ doplníme, jak chceme Pána oslovit: chudý, plačící, tichý, lační a žízňící po spravedlnosti, milosrdný, čistý, pokojný, pronásledovaný pro spravedlnost, pokorný, potupený, trpělivý, mírný, spravedlivý, moudrý, laskavý, krásný, milovaný, drahý, nejdražší...)

S. Anna Lexmaulová

Brzy se opět budeme připravovat na Pánovo narození v našich životech, v našich srdcích! Nechejme Božské Dítě letos vstoupit do našich srdcí jako hořící a ohnivou pec lásky. Jeho Srdce neustále hoří láskou ke každému z nás. Bůh neustále mluví ve svém Trojjediném Božství, a to o každém z nás, nikdo mu není lhostejný, každý je středobod jeho zájmu. Jsme jím nekonečně milováni. V největší hlubině jeho Srdce je výheň lásky, ohnivá pec, ve které se propaluje každé naše přání, touha, vzdech i modlitba. Vše musí být propáleno ohněm lásky Pánova Srdce, aby se to mohlo stát čisté zlato: největší bohatství pro srdce člověka. Pán nedává něco; dává sám sebe: největší poklad lásky pro každého z nás. Nechejme ho, on jediný může: vstupovat do našich životů tak, jak si přeje, vše v nás přetvářet a proměňovat na svůj obraz, na svou podobu! Kéž se Pán narodí v srdci každého z nás!

S. Kateřina Klosová

Z úvodního slova papeže Františka k synodě: Jako velký zástup ze *Žjevení*, jsme tu a nasloucháme „velkému tichu“ (srv. *Žj* 7,9–8,1). Ticho je důležité, mocné, v životě věřícího zásadní. Leží na začátku i na konci Kristovy pozemské existence. Slovo, Otcovo Slovo, se stalo „tichem“ v jeslích a na kříži, v noci Narození Páně a o Velikonocích. Svatý Pavel říká, že tajemství Vtěleného Slova bylo „zahaleno mlčením od věčnosti“ (*Řím* 16,25), a učí nás, že mlčení střeží tajemství, jako Abraham střežil smlouvu, jako Maria střežila ve svém lůně a ve svém srdci rozjímal o životě svého Syna (srv. *Lk* 1,31; 2,19.51). Bůh dává přednost tomu, aby – podobně jako to udělal s Eliášem – promlouval „šepotem jemného vánku“ (*1Kor* 19,12), „strunou znějící tichem“. Jedině v našem tichu zaznívá jeho slovo. Ticho umožňuje především rozlišování, a to prostřednictvím pozorného naslouchání „nevyslovitelným vzdechům“ (*Řím* 8,26) Ducha, abychom zaslechli, co „říká

církvím“ (Žj 2,7). Jsme povoláni k tiché smrti egoismu, abychom působením Ducha Svatého rostli ve společenství s Bohem a bratrství mezi sebou. Prosme, abychom se znovu naučili mlčet: abychom naslouchali Otcovu hlasu, Ježíšovu volání a vzdechům Ducha. Prosme, aby synoda byla *kairos bratrství*.

Vánoční slovo papeže Františka: Situace a atmosféra v době, kdy se Ježíš narodil, byla podobná té naší: velký shon při sčítání lidu, jež si vyžádalo mnoho příprav. Vánoce slavíme mnoha zvyky, které jsou rizikem, že zapomeneme na jejich smysl. Evangelijní příběh se však zaměřuje na malý, zdánlivě bezvýznamný předmět, který zmiňuje třikrát a u kterého se setkávají protagonisté příběhu: jesličky. Co nám chce Ježíš prostřednictvím jesliček sdělit? Přinejmenším tři věci: *blížkost, chudobu a konkrétnost*. 1) Nezůstává vzdálený, nezůstává mocný, ale přibližuje se a pokořuje. On, který seděl v nebi, se nechává položit do jeslí, aby se stal naším pokrmem. 2) Chudé jesle ukazují skutečné bohatství života: ne peníze a moc, ale vztahy a lidi. A první osobou, prvním bohatstvím je sám Ježíš. Chceme však stát po jeho boku? Nebo raději zůstáváme v pohodlí svých vlastních zájmů? 3) Dítě v jeslích představuje skutečně nápadný, až surový výjev. Připomíná nám, že Bůh se skutečně stal tělem. On, který se narodil v jeslích, hledá konkrétní víru, která se skládá z klanění a lásky, nikoli z tlachání a vnějšího zdání. On, který se obnažil v jeslích a obnaží se na kříži, nás žádá o pravdu, abychom šli k nahé realitě věcí. **Ježíši, hledíme na Tebe, ležícího v jeslích. Vidíme tě tak blízko, navždy blízko nás: děkujeme ti, Pane. Vidíme tě chudého, učíš nás, že pravé bohatství nespočívá ve věcech, ale v lidech, zvláště v chudých: odpusť nám, jestli jsme tě v nich nepoznali a nesloužili ti. Vidíme tě konkrétně, protože konkrétní je tvá láska k nám: Ježíši, pomoz nám dát naší víře tělo a život. Amen.**

